

ΔΟΚΙΜΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο καθηγητής Ντέιβιντ
Ράνσιμαν για τη βία, την
τεχνολογία και τη δικαιοσύνη

ΣΕΛ. 7

Στη μοναδική εξομολογητική στιγμή του βιβλίου, ο συγγραφέας αποκαλύπτει ότι ήταν συμμαθητής του Ντέιβιντ Κάμερον στο Ιτον: «Σας διαβεβαιώ, φαινόταν από μικρός ότι ήθελε να γίνει πρωθυπουργός... Μόνον άλλος ένας ήθελε να γίνει πρωθυπουργός και τον Έλεγαν Μπόρις Τζόνσον» σημειώνει.

(ιδίως αν έτσι επιπρηεί τους πολίτες, θα προσθέταμε). «Όταν όμως η Google χρησιμοποιεί το μονοπώλιό της για να ελέγχει το κράτος, αυτό είναι χειρότερο».

Δίκαιη δημοκρατία
Τέλος, ο Ράνσιμαν ερευνά τη σχέση της δημοκρατίας με την κοινωνική δικαιοσύνη. Εύλογα ο Ράνσιμαν δέχεται την άποψη των Ατζέμογλου και Ρόμπινσον. Σύμφωνα με το βιβλίο τους *Γιατί αποτυγχάνουν τα έθνη* (Λιβάνης, Αθήνα 2013), τα πολιτικά καθεστώτα τα οποία «εγκλείουν» το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είναι δικαιότερα και εν τέλει θα πετύχουν μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη από εκείνα που «αποκλείουν» μεγάλες μερίδες του πληθυσμού. (Δυστυχώς, η λεπτότητα του επιχειρήματος των δύο συγγραφέων δεν φαίνεται, όταν αποδίδονται στα ελληνικά τα μεν πρώτα ως «συμμετοχικά», ενώ τα δεύτερα ως «εκμεταλλευτικά».)

Ως προς την επίτευξη της δικαιοσύνης, ο Ράνσιμαν είναι απαισιόδοξος: η δημοκρατία μπορεί να αφήσει τις δομικές ανισότητες να αυξηθούν. Ωστόσο, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα καθεστώτα, η δημοκρατία έχει προσφέρει ευκαιρίες στους φτωχότερους να περιορίσουν τους πλουσιότερους. Αυτό το δέχεται εμμέσως και ο συγγραφέας, όταν αναφέρεται στις ΗΠΑ μετά το «κραχ» του 1929 και στη Δυτική Ευρώπη μετά το 1945, δύο χρονικά σημεία έπειτα από τα οποία οι ανισότητες μειώθηκαν. Το συμπέρασμα του Ράνσιμαν, ότι δηλαδή οι δημοκρατίες, προκειμένου να ευνοήσουν εξισωτικές πολιτικές, προϋποθέτουν μια καταστροφή, όπως είναι η βαθιά οικονομική κρίση ή ο πόλεμος, είναι μάλλον βεβιασμένο. Η πίεση από τα εργατικά στρώματα για κάμψη των οικονομικών ανισοτήτων είχε προηγηθεί των παραπάνω χρονικών στιγμών.

Σε κάθε περίπτωση, αυτό το βιβλίο, μεταφρασμένο σε ρέουσα γλώσσα, μπορεί να γίνει απολαυστικό, όπως όταν ο Ράνσιμαν, στη μοναδική εξομολογητική στιγμή του βιβλίου, αποκαλύπτει ότι ήταν συμμαθητής του Ντέιβιντ Κάμερον στο Ιτον: «Σας διαβεβαιώ, φαινόταν από μικρός ότι ήθελε να γίνει πρωθυπουργός... Μόνον άλλος ένας ήθελε να γίνει πρωθυπουργός, και τον Έλεγαν Μπόρις Τζόνσον». Αν κρίνουμε από την ικανότητα αυτού, του πρώην δημάρχου του Λονδίνου, να διεξαγάγει τον λάθος αγώνα (ήταν πρωταγωνιστής του αγώνα υπέρ του Brexit), τότε μάλλον βρίσκεται σε καλό δρόμο προς τον πρωθυπουργικό θώκο.

Ο κ. Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος είναι αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Βία, τεχνολογία και δικαιοσύνη

Ο **Ντέιβιντ Ράνσιμαν**, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Κέμπριτζ, θεωρεί ότι ανέκαθεν η πολιτική είχε να επιλύσει θεμελιώδη προβλήματα σχετικά με αυτά τα τρία μοτίβα

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Ντέιβιντ Ράνσιμαν, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Κέμπριτζ, έγραψε μια εισαγωγή στην πολιτική μάλλον, παρά μια «μικρή ιστορία», στην οποία διεξέρχεται διαδοχικά τη βία, την τεχνολογία και τη δικαιοσύνη. Αλλωστε ο ίδιος δεν είναι ιστορικός και στο αγγλικό πρωτότυπο του βιβλίου δεν υπάρχει κανένας υπότιτλος, ενώ υπάρχει μόνο ο τίτλος της σειράς («ideas in profile») του εκδοτικού οίκου Profile Books, που έχει εκδώσει βιβλία και για άλλες ιδέες, όπως «κριτική» ή «ο αρχαίος κόσμος». Πάντως ο Ράνσιμαν θεωρεί ότι ανέκαθεν η πολιτική είχε να επιλύσει θεμελιώδη προβλήματα σχετικά με αυτά τα τρία μοτίβα και ότι σήμερα οι κυριότερες προκλήσεις για την πολιτική πάλι προέρχονται από εξελίξεις στη βία, την τεχνολογία και τη δικαιοσύνη.

Δημοκρατική ειρήνευση

Ετσι, αντί να αρχίσει από τον συνήθη προβληματισμό για το τι είναι η πολιτική γενικά, ασχολείται με τη σύγχρονη μορφή της πολιτικής, δηλαδή την πολιτική που είναι συντεταγμένη σε κράτη και συνήθως είναι οργανωμένη με όρους αντιπροσωπευτικής

δημοκρατίας. Χωρίς να παραλείπει τις αναφορές σε προ-νεωτερικές μορφές της πολιτικής ή σε ψευδεπίγραφες, σημερινές εκδοχές του δημοκρατικού πολιτεύματος (π.χ. στη Ρωσία), ο Ράνσιμαν ισχυρίζεται ότι η σύγχρονη πολιτική, με τη μορφή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, μάλλον έχει λύσει το πρόβλημα της χρήσης βίας για τη ρύθμιση των κοινωνικών σχέσεων. Στις δημοκρατίες σήμερα οι διαφορές δεν λύνονται με την προσφυγή στα όπλα, η εξουσία δεν επιβάλλεται στους πληθυσμούς διαρκώς με τη βία και η εναλλαγή των κυβερνήσεων στην εξουσία δεν είναι αιματηρή.

Συγκρίνοντας τη σχεδόν ουτοπική Δανία με τη σπαρασσόμενη Συρία, ο συγγραφέας εξηγεί ότι η διαφορά ανάμεσα στα δύο αυτά παραδείγματα ερμηνεύεται από την απάντηση στο ερώτημα ποια χώρα πέτυχε να εγκα-

θιδρύσει σε βάθος χρόνου ένα «συμφωνημένο σύστημα πολιτικού ελέγχου της βίας». Η επίλυση του προβλήματος του βίαιου αγώνα όλων προς όλους δεν σημαίνει ότι η βία δεν εμφανίζεται στις σύγχρονες δημοκρατίες. Τα πρόσφατα παραδείγματα είναι πολλά, ακόμα και σε πολύ αναπτυγμένες χώρες. Ωστόσο, κατά τον Ράνσιμαν, αυτό, παρότι σχετικά σπάνιο, προδίδει μια αποτυχία της πολιτικής, αφού αυτή απάλλαξε μεν τους πολίτες από τον διαρκή κίνδυνο να υποστούν βία, αλλά τους επέτρεψε για μακρύ χρονικό διάστημα να αδιαφορήσουν για την πολιτική. Όταν ανακάλυψαν ότι οι «θύλακες στέρξης» είναι μεγάλοι συγκριτικά με τους «θύλακες προνομίων», τότε αντέδρασαν βίαια. Προφανώς ο συγγραφέας δεν έχει δει πόσο βίαιο μπορεί να γίνουν όσοι αντιδρούν στη μείωση των προνομίων τους σε μια κοινωνία όπου η κάθε κοινωνική ομάδα έχει αποσπάσει τα δικά της προνόμια σε βάρος των υπολοίπων. Πάντως, έχει δίκιο ότι «μακρές περιόδους αδιαφορίας που διακόπτονται από σύντομα ξεσπάσματα λύσσας δεν είναι

ο ενδεδειγμένος τρόπος να κάνουμε πολιτική».

Τεχνολογικοί κίνδυνοι

Στην αδιαφορία για την πολιτική έχει συντελέσει, μεταξύ άλλων, και η τεχνολογική αλλαγή, που αφήνει πίσω της τις δυσκίνητες κυβερνήσεις. «Ποιος χρειάζεται την πολιτική επανάσταση, όταν έχει την τεχνολογική;» ρωτά ο Ράνσιμαν και απαντά ότι όσοι το ισχυρίζονται αυτό, ξεχνούν ότι χωρίς τις πολιτικές αποφάσεις για θέσπιση ρυθμίσεων και επενδύσεις σε υποδομές ευρείας κλίμακας, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν θα είχαν το πλαίσιο για να λειτουργήσουν. Παρόμοια, οι εμπνεύσεις κρατικών μηχανισμών για τεχνολογικές καινοτομίες, το ρίσκο των οποίων καμία επιχείρηση δεν θα αναλάμβανε ποτέ, άνοιξαν δρόμους στους οποίους αργότερα βάδισαν επιχειρηματίες και μηχανικοί, κερδίζοντας χρήματα και ανοίγοντας ευκαιρίες για όλους. Παράδειγμα, η αρχικά περιορισμένη σχεδίαση και εκμετάλλευση του Internet και της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας από τον στρατό των ΗΠΑ, που εξελίχθηκε στην ψηφιακή επανάσταση στις επικοινωνίες.

Ωστόσο, όταν, παράλληλα με το αναπόφευκτο μονοπώλιο άσκησης νόμιμης βίας εκ μέρους του κράτους, αναπτυχθεί και κάποιο τεχνολογικό μονοπώλιο, τότε όλες οι επιλογές είναι δυσάρεστες για τους πολίτες. Με τα λόγια του Ράνσιμαν: «Όταν το κράτος χρησιμοποιεί το μονοπώλιό του για να ελέγχει την Google, αυτό είναι κακό»

Ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι η σύγχρονη πολιτική, με τη μορφή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, μάλλον έχει λύσει το πρόβλημα της χρήσης βίας για τη ρύθμιση των κοινωνικών σχέσεων